

CÀPSULA: L'EDUCADOR/A SOCIAL I ELS DRETS DE LES PERSONES PRESES. HI TENIM ALGUNA COSA A DIR...

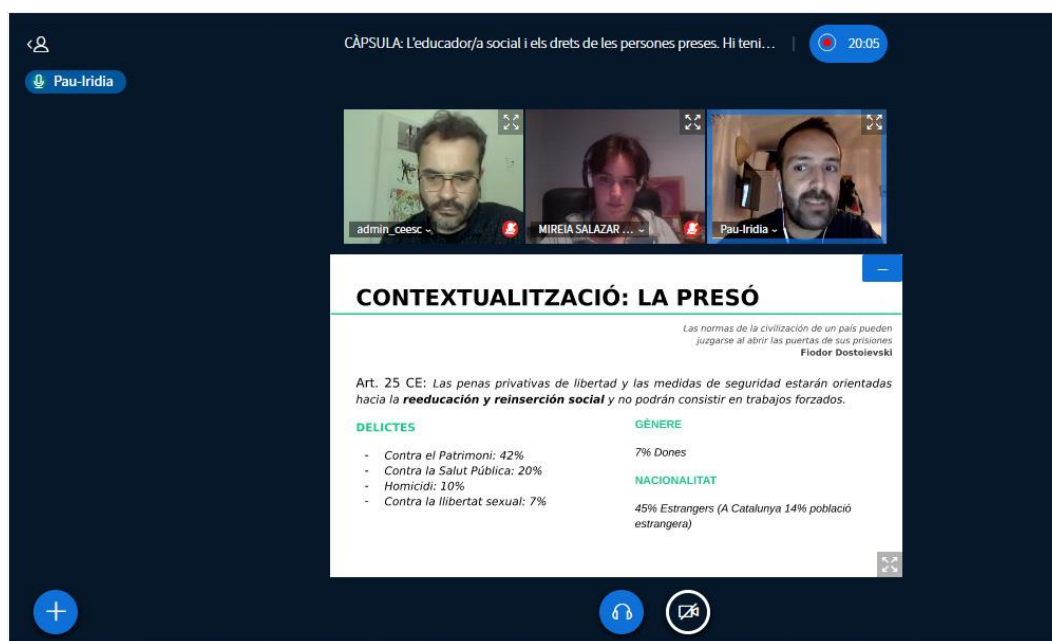
DIA I HORA: 22 d'octubre de 2020, a les 18.00 h

ESPAI: Plataforma virtual

PONENTS: Pau Berbel, jurista i psicòleg, membre d'Irídia. Mireia Salazar Gabarró, advocada, coordinadora de l'àrea de presons d'Irídia.

CONDUEIX L'ACTIVITAT: Pep Guasch (equip CEESC)

RELATORA: María Vázquez

The screenshot shows a Zoom meeting interface. At the top, the title is 'CÀPSULA: L'educador/a social i els drets de les persones preses. Hi teni...' and the time is 20:05. There are three video thumbnails: 'admin_ceesc', 'MIREIA SALAZAR ...', and 'Pau-Irídia'. A slide titled 'CONTEXTUALITZACIÓ: LA PRESÓ' is displayed in the center. The slide contains the following text:

Las normas de la civilización de un país pueden juzgarse al abrir las puertas de sus prisiones
Fiodor Dostoievski

Art. 25 CE: Las penas privativas de libertad y las medidas de seguridad estarán orientadas hacia la **reeducción y reinserción social** y no podrán consistir en trabajos forzados.

DELICTES	GÈNERE
- Contra el Patrimonio: 42%	7% Dones
- Contra la Salut Pública: 20%	
- Homicidi: 10%	
- Contra la llibertat sexual: 7%	

NACIONALITAT
45% Estrangers (A Catalunya 14% població estrangera)

En aquesta Càpsula es vol reflexionar sobre quin és el paper de la presó i quines conseqüències comporta a nivell emocional i social en l'intern. Si realment compleix amb la funció rehabilitadora i reinsertora que la seva definició estableix i quin és el rol que pot exercir el professional social dins aquesta institució per tal d'apropar més l'intern cap a una rehabilitació real.

En Pau i la Mireia ens presenten Irídia, una associació que va néixer fa cinc anys i treballa a Catalunya per la defensa dels drets humans, principalment civils i polítics, apostant per combinar l'atenció integral i directa en situacions de vulneració de drets, amb el desenvolupament de processos d'incidència política i social que tenen per objectiu promoure canvis en les polítiques públiques.

L'associació parteix de les següents línies estratègiques i campanyes:

- Visita als centres penitenciaris per dur a terme un monitoratge efectiu en coordinació amb altres organitzacions de protecció dels drets humans.
- Seguiment dels casos gestionats pel Servei d'Atenció i Denúncia davant situacions de violència institucional.
- Preparació de campanyes d'incidència política i social sobre la realitat penitenciària.
- Incidència política per promoure el respecte als drets fonamentals de les persones preses.

IDEES CLAU:

drets humans, intervenció, denúncia, canvis estructurals, impacte psicosocial.

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- “Hem d'obrir un diàleg més proper i col·laboratiu entre els diferents professionals, col·lectius i entitats que treballem a les presons, per a fer un abordatge més integral i transversal des de diferents òptiques.” *Pau Berbel*
- “La taxa de suïcidis és 7 vegades superior respecte de les persones en llibertat, i puja fins a 10 en les persones que estan en aïllament.” *Mireia Salazar*
- “L'ús de la presó preventiva es fa amb molts biaixos, és molt més comú que determinats estrats socials siguin més proclius a ser subjectes d'aquesta.” *Mireia Salazar*
- “Espanya és un dels països de la UE amb unes taxes de criminalitat més baixes i alhora un dels països amb les penes més llargues, fet que ens hauria de fer replantejar l'ús de la presó com a instrument principal per condemnar delictes, i poder anar-ho substituint per mesures alternatives.” *Pau Berbel*
- “L'objectiu d'Irídia és fer intervencions que donin visibilitat al que passa dintre les presons, per promoure debat públic i així incentivar canvis normatius.” *Mireia Salazar*

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS:

En Pau comença explicant que hi ha un ús excessiu de les presons preventives i s'hauria de repensar, a més, que és molt estigmatitzant i que respon una mica a una qüestió de classe social.

La ràtio de professionals per interns és massa baixa, el que provoca que el tractament i la intervenció siguin més difícils. Les presons no poden complir la seva funció reinsertora si les volem tan lluny dels nuclis urbans.

La violència estructural que envolta la presó, la sensació de disciplina-càstig, d'estar tancat; la infantilització i despersonalització, la manca d'autonomia i capacitat de decisió i responsabilitat tenen un impacte emocional i psicològic que està lluny de la funció real de reinserció, i genera molta desconfiança cap a les institucions. A més, provoca altres problemes com la pèrdua d'autoestima, manca d'habilitats personals, manca d'intimitat, i agreuja problemes de salut mental i d'habilitats personals.

La Mireia ens porta la definició del concepte de tortura, relacionant-la amb la que es dona a la presó, en les cel·les d'aïllament i a les sales de contenció mecànica. Explica les conclusions que es van treure a l'informe del Comitè Europeu per a la Prevenció de la Tortura, on es va dir que en totes les visites als centres penitenciaris catalans s'han detectat casos de maltractament físic; a més d'una excessiva medicalització; s'insta al Departament de Justícia a millorar la capacitat del funcionariat dels departaments de règim tancat. Tot això evidencia que sí que es produeix aquesta violència i que a més és molt invisible per a la resta de la societat, degut a l'opacitat i a la manca de transparència del que passa dintre de les presons.

Aquest desconeixement provoca que no puguem repensar la forma de "castigar" les conductes delictives de les persones, això demostra que no és la solució més efectiva.

És imprescindible que les entitats de drets humans entrin a les presons per fer un monitoratge i així promoure i motivar canvis, i conscienciar la ciutadania sobre el que passa a les presons; parlar-ne més obertament.

Els tallers que s'hi fan, encaixen amb l'objectiu de treballar temes de gènere. Funcionen? Estan arrelats a la realitat de les presons? Són efectius?

Respecte el rol dels educadors dins la presó, ens plantegen les següents preguntes:

- Es pot fer intervenció socioeducativa en un entorn com la presó?
- Quina importància té la figura de l'educador a l'hora de pal·liar les conseqüències de la presó?
- Es vulneren drets a les presons catalanes? Què puc fer com a educador?
- Quina és la cadena d'actors que intervenen en el procés de detecció de les violències. Quina responsabilitat hi poden tenir els educadors?

CONCLUSIONS:

És evident que les situacions de violència que es creen a les presons fan que la seva funció rehabilitadora sigui quasi inexistent. El problema bàsic és que les presons són invisibles al nostre país, hi ha molta opacitat. No sabem què passa ni quines són les condicions. Segons la llei penitenciària, la finalitat de la presó és reintegrar, però els professionals de tractament són una minoria i els falten recursos. Així que la presó no reinsereix ni resocialitza. Tot el contrari: arruïna, deteriora les vides de les persones, que surten amb més dificultats en tots els àmbits de la seva vida. A més, el tractament penitenciari ensenya a no desplegar vincles solidaris, ensenya sobretot al “campi qui pugui”, i si algú aconsegueix reinsertar-se no és gràcies a la presó.

PER SABER-NE MÉS...

- www.iridia.cat/es
- [Vídeo de la Càpsula](#)
- [Presentació d'Irídia \(power point\)](#)

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Octubre 2020

Barcelona	Girona	Lleida	Camp de Tarragona	Terres de l'Ebre
Aragó, 141-143, 4a 08015 Barcelona 934 521 008 ceesc@ceesc.cat	Ibèria, 4 17005 Girona 972 249 276 girona@ceesc.cat	Rambla Ferran, 32 25007 Lleida 973 289 434 lleida@ceesc.cat	Pau Claris, 2 43005 Tarragona 977 104 081 tarragona@ceesc.cat	Ramon Berenguer IV, 11 43500 Tortosa 935 183 054 terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

